

R

Rácz János, volt nemzetgyűlési képviselő. 1886-ban született Turkevén. Középiskoláit Hódmezővásárhelyen, az egyetem jogi fakultását pedig a budapesti egyetemen végezte. Ügyvédi oklevelének megszerzése után Szolnokon nyitott ügyvédi irodát. A háboru alatt a 68-ik gyalogezrednél teljesített szolgálatot, de betegsége miatt felmentették. Az ügyvédségen kívül gazdálkodással foglalkozik. Szolnok vármegye törvényhatósági bizottságának tagja. A kommün alatt kénytelen volt a vörösök elől Szolnokról elmenekülni és Budapesten nyitotta meg ügyvédi irodáját. A második nemzetgyűlési választásokon a mezőturi kerületben lépett fel és pótválasztás során az egységes párt programjával nyerte el a kerület mandátumát.

Ráday Gedeon gróf (rádai), nyug. belügyminiszter, országgyűlési képviselő. 1872-ben született Budapesten. Atyja honvédelmi miniszter volt. Középiskoláit

a bécsi Theresianumban végezte, majd a bécsi egyetemen jogtudományi, a budapestin pedig államtudományi államvizsgát tett. 1894-ben Pest vármegye szolgálatába lépett. Közigazgatási gyakornok, majd később szolgabíró

volt, 1895 óta tagja Pest vármegye törvényhatóságának. 1910 májusában Pest vármegye és Kecskemét szabad királyi város főispánjává nevezték ki. 1917 júniusáig állott e törvényhatóságok élén, amikor a Tisza-kormány bukásakor lemondott tisztről. A király, érdemei elismerésül az I. oszt. polgári érdemkeresztel tüntette ki. 1917 őszén bevonult ezredéhez, a cs. és kir. 7. huszárezredhez és 1918 őszéig teljesített szolgálatot. A koronázáskor a Lipót-renddel tüntették ki. Azután visszavonult birtokára gazdálkodni. 1919 márciusában a bolsevisták elfogták, de kiszabadult és a fővárosban Bethlen István gróffal együtt a nemzeti egység párt-

jának megszervezésén fáradozott. Amikor újabb elfogatóparancsot adtak ki ellene, menekülni volt kénytelen. Bécsbe ment, csatlakozott Bethlen István gróf csoportjához és mint annak alelnöke, Bécsben és Szegeden résztvett az ellenforradalmi munkában. A kommün leverése után Bécsben a bécsi komité ügyeit likvidálta, 1919 szeptemberében pedig Pest és Szolnok vármegye, valamint Kecskemét kormánybiztosává nevezték ki, amely tisztelet 1920 június elsejéig töltötte be. 1921 ápr. 14-én a Bethlen-kormány belügyminisztere lett s tárcáját megtartotta december 3-ig, amikor gróf Klebelsberg Kunónak adta át. Vezetőszerese van a társadalmi életben. 1914-től 1918-ig a főrendiház, 1921 októberétől pedig a nemzetgyűlés tagja volt. Régen a szabadelpvűpárthoz, 1910-től 1918-ig a nemzeti munkapárthoz tartozott. 1921-ben pártonkívüli programmal Pécs I. kerülete küldte be a nemzetgyűlésbe, 1922-ben pedig Nagykőrös választotta meg nagy többséggel egységpárti programmal. A pénzügyi bizottság elnöke volt. Most ismét régi kerülete küldötte be az országgyűlésbe egységpárti programmal, egyhangu mandátum alapján.

Radnai Farkas, besztercebányai r. k. püspök, volt főrendiházi tag. 1848 márc. 25-én született Kisjenőn. Középiskolai tanulmányait Nagyváradon végezte, mire a budapesti központi papnevelő intézet növendéke lett. 1871-ben szentelték pappá. Lipnoviczky nagyváradi püspök előbb Endrődre nevezte ki segédlelkészé, de már a következő évben, 1872-ben berendelte a püspöki udvarba, ahol szertartásmester, utóbb titkár, végül pedig irodaigazgató lett. 1889-ben nagyváradi kanonok és a papnevelő kormányzója. 1901-ben pápai prelátus lett. Ugyanebben az évben európai felszentelt püspökké nevezetvén ki, ez időtől fogva Schlauch bíboros mellett segédpüspöki teendőket végzett. 1904 ápr. 6-án kinevezték a besztercebányai püspöki székre.

Radó Lajos (*szentmártoni*), a felsőház tagja. 1880 febr. 1-én született Répcelakon, Vas megyében. Középiskolai tanulmányait Sopronban végezte, a jogot pedig Budapesten, ahol államtudományi államvizsgát tett. Aktiv katoná volt s mint a 11. huszárezred főhadnagya, 1907-ben vált ki a hadseregből. 1907 óta a vas megyei Répcelakon gazdálkodik. A háborút végigszolgált. A kom-

munizmus alatt részben Vas megyében, részben Ausztriában tartózkodott. Vas vármegye törvényhatósági bizottságának tagja és 1910 óta tagja a közigazgatási bizottságnak is. A vas megyei egységespárt vezére.

Rados Gusztáv dr., egyetemi tanár. 1862 febr. 22-én született Budapesten. Tanulmányait Budapesten és lipcei egyetemeken elvégezvén, 1881-ben a József-műegyetemen a matematika magántanárává és 1893-ban nyilvános rendes tanárává nevezték ki. 1894-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja lett, 1907-ben pedig rendes tag. A kolozsvári Ferenc József tudományegyetem tiszteleti doktora. 1913-ban alelnöke lett a Matematikai és Fizikai Társulatnak, melynek alapításában is részt vett. A műegyetemen nagy munkásságot fejtett ki és az ő rektori működéséhez fűződik a műegyetemi közgazdasági szakosztálynak szervezése és felállítása, továbbá a Műegyetemi Deákotthon létesítésének eszméje. Matematikai munkái, melyek igen nagy számban jelentek meg magyar, német és francia nyelven, leginkább a felső algebra és számelmélet körébe vágnek.

Radu Demeter, nagyváradi g. k. püspök, volt főrendiházi tag. 1862 nov. 7-én született az alsófehérmegyei Szász-Ujfalu községben. Középiskolai tanulmányainak Nagyenyeden és Balázsfalván való elvégzése után Vancsa érsek Rómába küldötte az ottani görög-katolikus kollégiumba. Itt néhány évi tanulmány után a pápa előtt nyilvános disputációban annyira kitűnt ékesszólásával, hogy bölcsészeti és teológiai tudorrá avatták fel anélkül, hogy vizsgát követeltek volna

tőle. 1885-ben lelkésszé szentelték. Hazatérve, eleinte a balázsfalvi érseki irodában működött, majd a bukaresti g-kat. papnevelőbe hívták meg, ahol a magyarországi g-kat. hívek részére külön plébániát létesített s a magyar növénydekének a magyar nyelvet is előadta. Nemsokára a papnevelő igazgatójává nevezték ki. Erdemei elismerésül címzetes esperessé, továbbá a gyulafehérvári és a bukaresti szentszék ülnökévé nevezték ki. A politikától mindig távol maradt. Midőn a király 1896 őszén Bukarestben időzött, Radut igen kegyes fogadtatásban részesítette. 1896 nov. 22-én lugosi püspökké nevezték ki, amely méltóságában eltöltött hét évi működés után 1903 máj. 12-én a nagyváradi g-kat. püspöki székre helyezték át. 1918-ban ő is részt vett a gyulafehérvári román nemzetgyűlésen, amely Magyarország keleti részeinek Romániához való csatolását kívánta. Részt vett a román szenátus ülésein s 1920 december havában a szenátusban történt bombamerénylet alkalmával ő is életét vesztette.

Radvánszky Albert báró, evangélikus egyetemes felügyelő, felsőházi tag. 1880 szept. 11-én született Pusztá-Ovarsányban. Szülei: báró Radvánszky János és neje, szül. báró Radvánszky Sarolta. Atyja zólyomgyepei főispán volt. Középiskolai tanulmányait Besztercebányán és Budapesten végezte, részben magánuton, de a gimnázium két legfelsőbb osztályát, mint rendes

tanulója a Barcsay-uccai főgimnáziumnak. Az érettségi vizsgálat után a budapesti egyetem jogi karára iratkozott be, ahol államvizsgát tett. Majd a magyaróvári gazdasági akadémiának lett hallgatója. Saját birtokain való gazdálkodásán kívül kezdettől fogva élénk részt vett a közgazdasági életben. Jelenleg is több pénzintézetnek és iparvállalatnak a vezetőségében foglal helyet. Sok időt és erőt szentel az emberbaráti munkának is. A háboru alatt mint a Vörös Kereszt főmegbízottja volt beosztva az olasz harctéren működő hadseregpárancsnokságnál, majd pedig a hadigondozónak

volt Besztercebányán miniszteri biztosa. Jelenleg is tagja több jótékony egyesület vezetőségének, így a Vöröskeresztnek és a Gyermekvédő Liga igazgatóságának. Működésének súlypontja azonban mégis egyházára esik. Az evangélikus egyházban a reformáció kora óta nagy szerepet vitt a Radvánszky-család. Egyházi pályafutását, mint a galgagyörki egyházközség felügyelője kezdette meg 1906-ban. Ettől az időtől kezdve az egyházi közélet különböző téerein szánt neki szerepet hitsorsosainak bizalma. A pesti magyar egyházközségnek előbb másodfelügyelője, majd felügyelője lett. Később a budapesti egyházmegye élén tölti be a felügyelői tiszteletet. Majd elnöke az Egyetemes Gyámintézetnek és az evangélikus egyház irodalmi társaságának, a Magyar Luther Társaságnak. 1923-ban éri őt a legmagasabb kitüntetés, amely magyar evangélikusnak osztályrészül juthat, a bizalom a magyarhoni ág. hitv. evangélikus egyház egyetemes egyházi és iskolai felügyelői székébe emeli őt. Az egyház változatlan bizalmától támogatva tölti be ezt a legmagasabb evangélikus egyházi méltóságot és nevéhez már működésének e rövid ideje alatt is több alkotás és elért eredmény fűződik.

Radvánszky Antal báró, volt országgyűlési képviselő. 1882-ben született Besztercebányán. Középiskoláit Besztercebányán és Budapesten végezte, jogot a budapesti tudományegyetemen hallgatott, ahol államtudományi államvizsgát tett. Élénken részt vesz az evangélikus egyházi életben; a zólyommegyei evangélikus egyházkerületben több tisztséget viselt. A zólyommegyei Radványban birtokain gazdálkodott tanulmányai elvégzése után. Az 1910-i általános választásokon a breznóbányai kerület választotta meg nemzeti munkapárti programmal.

Radvánszky Kálmán báró (*radványi és sajókazai*), felsőházi póttag. 1887 dec. 28-án született Sajókazán. Néhai Radvánszky Béla báró koronaőr és Tisza Paula grófnő fia. Jogi tanulmányokat végzett, majd átvette ősi családi birtokai vezetését. Mindig intenzíven foglalkozott a könyvgyűjtéssel, híres bibliofil és nagy munkásságot fejt ki a Magyar Bibliofil Társaságban, melynek igazgató választmányi tagja. Igen nagy könyv-

tára van s annak részére megszerezte az irodalmi becsü Balassa-kodexet. Igen sok gazdasági és vadászati cikke jelent meg a szaklapokban. A Magyar Bibliofil Szemlében 1924-ben jelent meg „A képes Balassa-kiadásról” című értékes tanulmánya. A tiszai ág. ev. egyház felügyelője. Az örökösjogu családok választották meg a felsőház póttagjává.

Ragályi-Balassa Ferenc báró (*kiscsolti, balassagyarmati és kékkői*), a felsőház tagja. 1864-ben született a gömörmegyei Ragályoson. Gimnáziumi tanulmányait Bécsben és Vercyben (francia-Svájc) végezte s Budapesten tett érettségit. A jogot is Budapesten hallgatta. Anyanyelvén kívül a német és francia nyelvet beszéli tökéletesen. Tanulmányutjai során bejárta Ausztriát, Olasz-, Német-, Angol- és Franciaországot, továbbá Belgiumot, Tuniszt és Algirt. Politikával nem igen foglalkozott, hanem a gazdálkodásnak szentelte minden idejét s emellett rendkívül élénk tevékenységet fejtett ki a református egyház életében, a tiszáninenni egyházkerület ügyeiben. A gömörtornai református egyházmegye gondnoka. Első ízben tagja a törvényhozásnak. Borsod-Gömör és Kishont vármegye küldötte be a felsőházba.

Rainprecht Antal dr., volt nemzetgyűlési képviselő. 1881-ben született a fehérmegyei Vaálon. 1904-ben a kolozsvári egyetemen jogi- és államtudományi doktori diplomát nyert, majd elvégezte a magyaróvári gazdasági akadémiát is, mire meghívást kapott a püspöki kormányzóság uradalmi titkári állására. 1907-ben megalapította a Veszprémi Faipari R.-T.-ot, a Dunántul legnagyobb faipari telepét s a vállalat elnökgazgatója lett. Néhány évvel később a Veszprémi Közgazdasági Bank és Takarékpénztárat alapította meg és annak 1906-ban történt főispáni kinevezéséig vezérigazgatója volt. 1914-ben mint huszártiszt résztvett a kárpáti harcokban s 1916-ig egyhuzamban harctéri szolgálatot teljesített, amikor is Görgényszentimrénél a románok ellen vívott harcokban több golyótól sebesülten arcvonalbeli szolgálatra alkalmatlanná vált. Hosszu kórházi gyógykezelés után visszakérvült Veszprémbe s ott tovább folytatta

közgazdasági tevékenységét. Megalapította a Veszprémi Talajművelő és Gépjavitó R.-T.-ot. 1917-ben az Esterházy-kormány főispánná nevezte ki. Mikor az ujonnan kinevezett Wekerle-kormány a hősök választójogát elejtette, főispáni állásáról lemondott. Ismét bevonult a katonasághoz és Zalaegerszegen teljesített irodai szolgálatot, ahonnan az októberi események szőlitották Veszprémbe. A vármegyében kormánybiztosi állást vállalt. Kormánybiztosi működése alatt megyéjében példás rendet tartott fenn, tapintattal és szigorral védte a kormány érdekeit. Abban az időben ezirányu munkásságáért elismerésben is volt része. Kormánybiztosi állásáról néhány héttel a kommün kitérése előtt lemondott azért, mert a kormánytól statárium kihirdetésére jogot nem kapott. Ebből az incidensből nyílt összetűzés volt az akkori szociáldemokratákkal. Ez, valamint bátor színvallása a liberális polgári álláspont mellett kényszerítette őt a távozásra. A kommunizmus alatt Kun Béla terroristákkal megrakott autót küldött elfogatására s csak a veszprémi hadiözvegyek, hadirokkantak monstre küldöttsége mentette meg életét. Az első letartóztatott tuzsok között volt, később a józan veszprémi munkásság közbenjárására a városi földi faipari erdőségbe került cöszi alkalmazásban. Itt rejtegette Ugron Gábort, akivel együtt szenvedte át az üldöztetés napjait. A kommunizmus letörése után erélyesen állást foglalt minden szélsőséggel szemben úgy a vármegyeházán, mint a társadalmi életben. Vármegyeházi szereplése miatt hosszadalmas katonai becsületügyi eljárás indult meg ellene, amely végül is egyhangulag igazolta. Később tiszti rangjáról is leköszönt. A veszprémi kerület küldötte be a második nemzetgyűlésbe pártönkivüli programmal.

Rakodczay Sándor, volt főrendiházi tag. 1848 szept. 25-én született Pozsonyban, ahová édesapja a magyar szabadságharc alatt a parasztnok lázadása elöl kénytelen volt családjával menekülni. Jogi tanulmányait a pesti egyetemen végezte. 1871-ben mint fogalmazó a horvát-szlavon-dalmát miniszterium szolgálatába lépett. 1875 januárban a zombori járásbírószághoz albirónak neveztek ki s még

ugyanaz év december havában a bajai törvényszéknél bíró lett. 1876-tól kezdve a nagyikindai járásbírószágot vezette, majd 1884-ben a budapesti ítélőtáblához került albirói minőségben. 1885-ben a báni tábla tanácsosa és állami főügyész, 1888-ban a hétszemélyes tábla tanácsosa lett. 1893 februárjától kezdve a zágrábi törvényszék elnöke volt s ez állásában 1898 tavaszán az igazságszolgáltatás körül szerzett kiváló érdemei elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjével tüntették ki. 1905-ben a báni tábla elnöke lett, míg 1907 jun. 26-án a király a báni székbe emelte, mely állása alól 1908 jan. 8-án mentették fel. Ugyanez évben a főrendiház tagjává nevezte ki a király. 1908 márciusban a legmagasabb horvát igazságszolgáltatási fórum, a hétszemélyes tábla elnöke lett. Meghalt 1924 szeptemberben.

Rákóczi Ferenc, volt nemzetgyűlési képviselő. 1882-ben született a hevesmegeyi Csányon. Középiskoláit elvégezván, jogi tanulmányokat folytatott a budapesti egyetemen, ahol államvizsgát tett. Tanulmányait befejeztével állami szolgálatba lépett. 1903-ban bírósági aljegyzővé nevezték ki Kiskunhalason. 1914 óta az ócsai járásbírószágot vezetője volt. A forradalom alatt ellenforradalmi magatartása miatt izgatás és lázítás címén bünvádi eljárás volt ellene folyamatban. A kommunizmus alatt letartóztatatták. Később kiszabadulván, menekülni volt kénytelen. A függetlenségi párt helyi mozgalmában állandóan részt vett és mint pártonkivüli függetlenségi és 48-as jelölt nyerte el a második nemzetgyűlési választásokkor az alsódbási kerület mandátumát.

Rákóczy István (*rákóczi*), volt főispán. 1863 jun. 17-én született Lőrinciben. Jogi tanulmányait elvégezve, Nógrád vármegye szolgálatába lépett s fokozatosan előreladva, a háboru alatt a vármegye főjegyzőjévé választották. A háboru végén hosszabb ideig működött Borsod, Gömör és Kishont vármegyék területén, mint a közlelmezési miniszter megbízottja. 1918 no-

vemberében Nógrád vármegye főispán-kormánybiztosává nevezték ki s mint ilyen nagy agitációt és munkásságot fejtett ki, hogy a csehek előnyomulását megakadályozzák, ami átmenetileg sikerült is neki. 1919 márc. 1-én saját kérelmére felmentették addig viselt tiszte alól. A kommün alatt, mint tusz, sokáig ült börtönben. Számos közigazgatási tanulmánya jelent meg a lapokban.

Rákosi Jenő (*mindszenti*), volt főrendiházi tag. 1842 nov. 12-én született Acsádon, Vas megyében. Iskoláit Sárvárt és Kőszegen kezdte, a gimnáziumot Sopronban járta s itt a politikai helyzet jobbrafordultával hazafias tanárai pártfogásával sikerült magyar önképzőkört alakítania. Családjának elszegényedése miatt tanulmányait félbeszakítva, 1860-ban Lengyeltóti

ment Zichy János gróf birtokára gazdasági gyakornoknak s írói tehetsége már ekkor nyilvánult: műkedvelői előadásokra színműveket írt és tanított be. 1862-ben Öreglakra ment Jankovich József birtokára írnoknak, majd 1863 közepén, szakítva gazdasizti pályájával, Pestre jött, hol Hérics-Tóth János biztatására befejezte gimnáziumi tanulmányait, elvégezte a jogot, közben megírta első két drámáját, az V. Lászlót és az Aesopus-t. Ez utóbbi 1866-ban a Nemzeti Színházban határozott sikert aratván, Kemény Zsigmond meghívta a Pesti Napló munkatársának, s e lapnál a rábizott rovatot (Bécsi dolgok) élénk tollával igen népszerűvé tette s csakhamar a vezércikkirók sorába emelkedett. Bár így igen tevékeny hírlapíróvá lett, mind fokozottab buzgalommal művelte a szépirodalmat is, főként a drámát. 1869-ben a Kisfaludy-Társaság megválasztotta rendes tagjának, ugyanaz évben kivált a Pesti Napló szerkesztőségéből, megalapította a Reform című Deák-párti napilapot, amelynek megszűnte után 1875-ben újból visszatért a Naplóhoz, de politikával egyideig nem foglalkozott. Még 1875-ben átvette

az akkor megnyílt Népszínház igazgatását — melynek létrejöttében igen buzgó működést fejtett ki — s nagyszabású társulatot szervezve, népszínműveket, operetteket, látványosságokat kultiválva, megteremtette műsorát, közönségét s megalapozta jövőjét. Hat évig állt a színház élén nemcsak mint igazgató, hanem mint rendező, fordító és átdolgozó: intézetének éltető eleme. 1881-ben megvált a színházról s Csukási Józseffel együtt megalapította a Budapesti Hírlapot, mely csakhamar a magyar közönség egyik legolvasottabb lapjává emelkedett. Politikai pártállást hosszú ideig nem foglalt el, — csak a nemzeti munkapárt megalakulása óta, mint a kormány támogatója — hanem főként a nemzeti eszmét, a magyar középosztály nemes hagyományait, a nyelv tisztaságát, irodalmi- és kulturtörökvéseket szolgált, különös gondot fordítva a hangválasztékosságára, komolyságára. Kiváló újságírónemzedéket csoportosít maga köré; ő maga legkiválóbb vezércikkeket írt, néha irodalmi bírálatokat — ő jeggyel, vagy Dunántuli név alatt aktuális, többnyire társadalmi és irodalmi problémákat vet fel és fejteget. A nyilvános életben szerzett érdemeiért 1896-ban „mindszenti” előnévvel nemességet kapott, 1902-ben pedig a főrendiház tagjává nevezték ki. 1919-ben, a proletárdiktatura alatt tusként őt is letartóztatták. Legutóbb, mint a Pesti Hírlap vezércikkirója, a revíziós mozgalom apostoli lelkű irányítója dolgozott fáradhatatlanul. A revízió szent célja lebegett állandóan szemei előtt s ezért vállalkozott arra a nagy utra is, hogy Rothermere lord meghívására Angliába utazott, ahol tovább harcolt a revízióért. Noha pályájának sulypontja újabban inkább a hírlapírásra esett, szépirodalmi munkássága is nagyfontosságú, nevezetesen új fokozatot jelent a magyar dráma történetében: a 60-as—70-es években szinköltészetünknek, melyben akkor Szilágyi István vezért, amelyben a színszerűség uralkodott, költőibb lendületet adott és Shakespeare tündéres színjátékainak hatása alatt romantikus szellemű mesés vigjátékaival a képzeletet szabadabbá, a

dikiót szinesebbé tette. Egész nemzedék (Dóczy, Csiky, Bartók) indult az ő nyomán, maga azonban később az élethez és a történelemhez fordult s a drámának majd minden fájában alkotott figyelemreméltót vagy ujszerüt. Irt egy regényt is A legnagyobb bolond cím alatt (1882), egy ifjusági iratot (Kis Kelemen, 1905), egy nagy esztétikai tanulmányt A tragikum-ról (1886), s egész seregét írta meg és fordította az operaszövegeknek, átültette nagy művészettel Shakespeare több színművét (Felsült szerelmesek, Windsorji vig asszonyok, Ahogy tetszik, Cymbeline 1867—72, Tévedések vigjátéka, Velencei kalmár, Sok hühó semmiért 1921, Athénei Timon élete 1922), de legnagyobb dicsvággal és sikerrel színműveket írt, 1864—1902-ig huszonegyet, melyek egy-kettő kivételével a Nemzeti Színházban kerültek színre. Önállóan megjelentek: Színművek (Aesopus, V. László, tragédia 1866); Régi dal régi gyűlölségről (társadalmi színmű a zsidókérdésről, 1867); R. J. színművei (Színre színt, vigjáték, A szent korona varázsa, alkalmi darab, Az aradi vértanúk, drámai kép, Krakói barátok, történeti színmű, 1872); A szerelem iskolája (regényes színmű, 1883, először 1873); Ida (vigjáték 1883); Szélháziak (énekes bohózat, 1883); Magdolna (parasztragédia, 1884); Endre és Johanna (történeti tragédia, 1885); Budavár megvétele (népszínmű, 1886); István vezér (más címén: Királynék harca, történeti színmű, 1891); Elektra (tragikomédia, 1891); A bolond (mesejáték, 1898); Tágma királyné (romantikus tragédia az osidókból, 1902). Drámáinak gyűjteményét Rákosi Jenő színművei cím alatt 1902—1903. évben közrebocsátotta 20 kötetben (az előbbieket legnagyobb részén kívül: A báróné levelei, vigjáték, Éjjel az erdőn, népszínmű, Beniczkyné Bajza Lenke egy elbeszélése alapján Tempefői, Világ szép asszony, Marcia, A négy király (operettek), Heten Théba ellen, A perzsák, (Aischylos-fordítások). Az Akadémia írói érdemeit 1892-ben levelező-, 1909-ben tiszteleti tagsággal, 1915-ben pedig publicistikai működését a Bródy-

jutalommal tüntette ki. Hirlapi cikkeinek gyűjteményei 1915-ben a Magyar-ságért s 1920-ban Tiszavirág címmel jelentek meg. Tiszteletbeli tagja a Petőfi-Társaságnak és a Soproni Frankenburg-Körnek is és megalapítója, valamint kezdettől fogva, 1891—1918-ig elnöke, azóta tiszteletbeli elnöke az „Otthon“ írók és hirlapírók körének. 1920 okt. 23-án ötven éves Kisfaludy-társasági tagságának emlékére országos jelentőségű ünneplésben részesült. Szülőházát Acsádon 1923-ban díszes emléktáblával jelölték meg. Az egyetemleges nemzeti gondolatnak, a harmincemillió magyar ideáljának lánglelkű harcosa 1929. febr. 8-án jobblétre szenderült.

Rákosi Viktor, volt országgyűlési képviselő. 1860 szept. 20-án született Ukkon, Zalamegyében. Gyermekeivel a székelyföldön töltötte, 1871-ben felke-

rült Budapestre, elvégezte a piaristáknál a gimnáziumot s már kis diákkorában a barátai-val, köztük Ambrus Zoltánnal, irodalmi társaságot alakítva, drámákat írogatott. Szépirodalmi dogozataival már a gimnáziumban feltűnt. Beiratkozott ugyan az egyetemre, de csakhamar egészen az ujságírásnak szentelte magát, előbb a Nemzeti Hirlapnál, majd a Pesti Hirlapnál dolgozott, a Budapesti Hirlap megalapítása óta, ennek belső munkatársa volt, közben a Kakas Márton című élelclapot is szerkesztette. Sokat utazott, jóformán az egész európai kontinenszt bejárta. 1901-től az összeomlásig a hajdunánási kerületet képviselte függetlenségi programmal, de erejének javát az irodalomnak és a hirlapírásnak szentelte. A Petőfi Társaság 1892-ben, a Kisfaludy Társaság 1897-ben megválasztotta tagjának. Első szépirodalmi dogozatait Vasálarc álnév alatt írta, használta a Puszpáng álnévet is, de legnépszerűbbé a Sipulusz álnévet tette, mely a Budapesti Hirlap révén országos hírvé lett. E néven írta nagy számu humoros rajzait és tárcáit, melyekben némileg Mark Twain hatása

alatt a modern élet furcsaságait tükröztetni friss és vidám humorral, sziporkázó ötletességgel, nevetető tőrzi-tással. Érzelmes, mély kedélyét egy pár regényben és komolyabb elbeszélésében szálaltatta meg, melyek szinte egy más, de nem kevésbé értékes egyéniséget ismertettek meg a közönséggel. E nemű művei, amelyek nagyrészt több európai nyelvre is le vannak fordítva, önálló kötetekben is megjelentek, ezek azonban nem foglalják magukban minden írását, főként tárcáit nem: Verőfény; Bujtogatók; Egy falusi Hamlet; Sipulusz tárcái; Rejtett fészkek; Téli rege; Gyalu, Zuboly és társaik; Barnabás rabsága; Polgárháboru; Korhad fakesztek; Elnémult harangok; Buzsáki királyság; Őszi termés; Rejtett zugok; Kis emberek világa; Új fakesztek; Don Karaszko; Palozsnaky Tamás; Magyar Iliász; Amikor még jókedvűek voltunk. Rákossi Viktor szívesen fordult a drámaírodalom és az ifjusági irodalom felé is. Drámáit rendszerint mások társaságában írta, s többnyire bohózatok, vagy alkalmi darabok, ilyen a 48—49-iki események ötvenedik évfordulójára Beöthy Lászlóval írt, nagy sikert aratott „Aranylakodalom“ a Guthi Somával írt bohózatai: Napoleon öcsém; Tartalékos férj; A sasok; a regényéből Malonyai Dezső közreműködésével drámává alakított „Elnémult harangok“, mely ma is műsoron van s az egyedül írt „Rákóczi fia“. Nagyobb sikert aratott ifjusági elbeszéléseivel és regényeivel. — Meghalt 1923 szept. 15-én.

Rákossy Imre dr. (*mindszenti*), volt konzuli főtörvényszéki elnök. 1868 júl. 12-én született Triesztben. Jogi tanulmányait elvégezve, ügyvédi oklevelet szerzett, majd bírói pályára lépett. 1895-ben alügyész Pécsen, 1900-ban ügyész Fiumében, 1906-ban a konstantinápolyi osztrák-magyar konzuli Főtörvényszékhez bírónak nevezték ki, 1915-ben a Főtörvényszék elnöke, közben 1913-ban kir. kuriai bíró lett. Az

összeomlásig Konstantinápolyban maradt, majd a Kurián működött és 1925-ben vonult nyugalmába. 1914-ben érdemei elismerésül kapta a magyar nemességet. Számos politikai és közgazdasági tanulmánya jelent meg a Budapesti Hirlap és a Pesti Hirlap hasábjain.

Rakovszky Béla, volt országgyűlési képviselő. 1860-ban született Pozsonyban. Középközlait és a jogot szülővárosában elvégezvén, a diplomáciai pályára lépett. Működését Egyiptomban kezdte. Mikor a keletafrikai német gyarmatosítás kezdetét vette, Zanzibárban volt tanulmányuton. Ekkor Bismarck herceg javaslatára Kálnoky külügyminiszter beosztotta Knorr német tengernagyhoz, aki mint a német kormány teljhatalmu megbízottja ki-egyenlítette a Németország és a zanzibári szultán között felmerült ellentéteket. A két fél között létrejött szerződést Rakovszky szövegezte. A német kormány ekkor át akarta venni német szolgálatba, amit ő visszautasított. Ezután a teheráni osztrák-magyar követségnél ügyvivő lett, majd Kállay külügyminiszter kívánságára beosztották a közös pénzügyminiszterium boszniai osztályába, ahol a muzulmán műipar fejlesztésével bízták meg. Kállay megbízásából ekkor ismét Perzsiába és Beludzsisztánba ment muzulmán műtárgyakat gyűjteni a szerajevói muzeum számára. Utóbb ismét kiküldték Ázsiába a magyar és osztrák kormány, valamint a boszniai kormányzat megbízásából a keleti lótenyészítés tanulmányozására. Azután a konstantinápolyi nagykövetségnél és a belgrádi követségnél szolgált, később Kairóban, majd Buenos-Ayresben osztrák-magyar diplomáciai ügyvivő volt, azután pedig a kormány megbízásából földkörüli utra ment. Amerikai tevékenységéről a magyar és az osztrák delegációk részére készített jelentéseiért a delegációk részesítették meleg elismerésben. Ezután a párisi osztrák-magyar nagykövetséghez került előbb mint másodosztályu, majd mint elsőosztályu követségi tanácsos. Beszélt magyar, német, francia, olasz, spanyol, angol, perzsa, arab és török-tatár nyelven. Az 1906.

évi általános választások alkalmával néppárti programmal egyhangulag képviselővé választották a zsámbokréti kerületben. 1910-ben a keszthelyi kerület választotta meg. Meghalt 1916 szept. 22-én.

Rakovszky Endre dr. (*nagyrákói és kelemenfalvi*), a felsőház tagja. 1861-ben született Györkén, Abauj vármegyében. Jogi tanulmányait a budapesti

tudományegyetemen végezte el. 1883-ban szerezte meg az államtudományi doktorátust. Ezután Abauj vármegye szolgálatába lépett s pályáján fokozatosan előrehaladva, 1899-ben alispán lett. Hét évig töltötte be e tisztét. A

koalíció uralomra jutásakor, 1906-ban Abauj vármegye és Kassa város főispánja lett, de még ez év végén berendelték a belügyminiszteriumba, ahol miniszteri tanácsosi rangban a vármegyei osztály élére került. Itt teljesített szolgálatot 1914-ig, amikor nyugalomba vonult. Munkásságának elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét kapta. A háboru idején a Vöröskereszt Egyesület helyettes főmegbízottja volt s érdemeinek elismerésül a II. oszt. polgári hadiérdemkeresztrel és a Vöröskereszt II. oszt. díszjelvényével tüntették ki. 1924-ben újból főispánná nevezték ki s ekkor 1926-ig állott Abauj-megye élén. A törvényhozásnak első ízben tagja. Abauj vármegye törvényhatósága küldötte be a felsőházba, mely egyhangulag háznaggyá választotta meg.

Rakovszky István, volt nemzetgyűlési képviselő. 1858 jun. 16-án született Bécsben. Pozsonyban végezte középiskolai tanulmányait s miután a pozsonyi jogakadémián abszolutoriumot kapott, katonai pályára lépett, betegsége miatt azonban rövidesen ki kellett lépnie a hadsereg kötelékéből. Betegsége ellen Olaszországban keresett és talált gyógyulást. Hazatérte után

Liptóban telepedett meg, ahol csakhamar élénk és jelentős szerepet játszott a vármegye ellenzéki közönségének mozgalmában s amikor az egyházpolitikai reform idején az országgyűlési néppárt az ő közreműködésével megalakult, neve az országos politikában is ismertté vált. 1896-ban lett tagja a képviselőháznak s nemsokára vezérszónoka lett pártjának, melyet akkoriban ő képviselt a közönségi delegációban. Pártja nevében ő írta alá az ellenzéknek 1899 febr. 26-án Széll Kálmánnal kötött paktumát. 1901-től a csornai kerületet képviselte az 1918-ban bekövetkezett összeomlásig. 1905—1910-ig a képviselőház alelnöke volt. Ő elnökölt a Ház azon emlékezetes ülésén, mely az országgyűlést feloszlató királyi kéziratot, az ő indítványára, felbontatlanul küldte vissza Nyíry Sándor kir. biztosnak. 1907-ben a király valóságos belső titkos tanácsosává nevezte ki. A koalíció felbomlása után, 1909 szeptemberében lemondott alelnöki állásáról, de novemberben újra megválasztották erre a méltóságra. A háboru alatt katonai szolgálatot teljesített, a Ház háborus szesszióiban azonban tevékeny részt vett s ő indítványozta elsőnek már 1916-ban a hősök választójogának törvénybeiktatását. Mikor pedig az ellenzék a külügyek és hadügyek vezetésében történt hibák láttára azt követelte, hogy ez ügyek vitelére neki fokozottab befolyás engedessék s Tisza István gróf ehhez a követeléshez hozzájárult, Apponyi Alberttel és Andrássy Gyulával ő is tagja volt az ellenzéki ellenőrző bizottságának, melynek működése Burián István báró, akkori külügyminiszter passzív ellenállásán megüszult. Az összeomlás után visszavonult a politikai élettől, a proletárdiktatura alatt pedig a vörösök fogva tartották s összes politikai iratait elkobozták. A proletárdiktatura letörése után jelentékeny része volt a keresztény nemzeti irányzat megteremtésében s az első nemzetgyűlési választásokon a Keresztény Nemzeti Egyesület programjával kapott mandátumot Veszprémben. A nemzetgyűlés megalakulásakor elnökévé választotta. Mint házelnök eré-

lyes, éber és pártatlan öre volt a házszabályoknak és sok tapintattal s az összes pártok bizalmától övezve vezette a Ház sokszor felette szenvedélyes tanácskozásait. Később mégis a házszabályok kezelésének módja volt az, ami konfliktusba keverte a kormányt a kisgazdapárttal. A konfliktus az elnöki székből való távozásával végződött. Elnöklése utolsó napján Prónay Pál alezredes sértő tartalmu levelet intézett hozzá, amelyben megengedhetetlen módon kritizálta Rakovszky elnöki működését, amiért aztán Rakovszky a lemondását követő napon mentelmi bejelentéssel fordult a Házhoz. A honvédelmi miniszter megtorlást ígért s néhány nap mulva közölte a Házal, hogy felettes hatósága fegyelmi uton büntette meg az alezredest. Ellenzéki álláspontja az 1921 szeptember végén lefolyt háromnapos ülésszak alatt nyíltan kifejezésre jutott. Ez az ülésszak megdöbentő s Rakovszkyra könnyen végzetessé válható epizóddal végződött: egy Kövér Ibrahim György nevű volt főhadnagy, a Ház egyik elsőemeleti karzataról pisztolyával többször rálőtt Rakovszkyra. Golyói szerencsére nem találtak. Néhány héttel később, okt. 20-án, IV. Károly király repülőgépen Magyarországra érkezett. Rakovszky István azonnal a királyhoz csatlakozott s a király megérkezését követő napon miniszterelnökkévé nevezte ki. A király terve meghiúsult s Rakovszky István, aki nem tágitott a király oldala mellől a legválságosabb percekben sem, október 25-én Tatán a királlyal s a király kíséretének többi tagjaival együtt a győztes kormánycsapatok fogságába esett. A királyt s a királynét ekkor Tihanyba vitték. Rakovszky pedig Andrassy Gyula gróffal, Sigray Antal gróffal és Gratz Gusztávval együtt Budapestre szállították, ahonnan azonban a fogoly király kívánságára s vele együtt Tihanyba vitték s ott tartózkodott mindaddig, amíg a kormány a királyt át nem adta az ántántnak. Ekkor Rakovszkyt újra Budapestre hozták, ahol felségsértés miatt indult meg ellene és társai ellen a bűnvádi eljárás. A budapesti törvényszék fogházá-

ban őrizték többi társaival együtt, miglen 1922 jan. 4-én szabadlábra helyezték. Közben Beniczky Ödön mentelmi bejelentést tett a Házban, mert Rakovszkyt és társait letartóztatták és őrizetbevették anélkül, hogy a Ház mentelmi jogukat felfüggesztette volna. A nemzetgyűlés többsége rendkívül heves vita után igazolta a kormánynak Rakovszkyékkel szemben tanúsított magatartását. Kiszabadulása után Rakovszky a magyar parlamentarizmus történetében is hallatlanul élesen fordult a kormány ellen. Tomcsányi igazságügyminiszter ellen intézett egyik támadása lovagias afférra vezetett, mely fegyveres elintézését nyert. Hevesen támadta Vass József akkori kultuszminisztert is és különösen élle fordult nagyatádi Szabó István ellen. Közben, jan. 15-én, az Andrassy-Friedrich-párthoz csatlakozott, miután a Keresztény Nemzeti Egyesülés pártjától már régebben elfordult azért, mert a párt nem vallott nyíltan színt a legitimizmus mellett. A második nemzetgyűlési választásokon Szécsényben nyert mandátumot az Andrassy-Friedrich-párt programjával. Mandátuma lejárta után teljesen visszavonult minden politikai szerepléstől.

Rakovszky Iván dr. (*nagyrákói és kelemenfalvi*), ny. belügyminiszter, országgyűlési képviselő. 1885 febr. 5-én született Budapesten. Fia Rakovszky Istvánnak, az állami számvevőszék volt elnökének. Jogi tanulmányokat végzett s a budapesti tudományegyetemen állami és jogtudori oklevelet szerzett. Joghallgató korában számos cikke jelent meg a fővárosi napi- és he-

tilapokban, főként társadalmi és művészeti kérdésekről. Több külföldi utat tett. 1907-ben Turócmegye aljegyzője, majd tiszteletbeli főjegyzője lett. 1910-ben került be első ízben a képviselőházba a munkapárt programjával. A háboru alatt Turócmegyében a Vöröskereszt elnöke volt s több kórházat szervezett. A német csapatoknak a Kárpátokban való tartózkodása idején

országos polgári biztosként működött a német parancsnokság mellett. 1915-ben bevonult az első honvéd-huszárrezredhez és kiment a harctérre. A forradalom kitörése után résztvett a Nemzeti Egyesülés megszervezésében. A bolsevizmus alatt elmenekült és két és fél évig tartózkodott a Felvidéken, résztvett az ottani magyar pártok megalakításában. A magyar pártok egyesítése érdekében tartott tátrafüredi nagygyűlés elnöke volt. Résztvett a kisebbségek genfi kongresszusán. A magyar kisebbségek helyzetéről különben egy munkája is megjelent. 1921-ben visszatért Magyarországra s azóta társadalmi téren működött. A második nemzetgyűlés összeülése alkalmával rekonstruált Bethlen-kormány belügyminisztere lett és Nyiregyháza város egyhangulag választotta képviselőjévé. A nemzetgyűlésben különösen a radikális baloldal támadta állandóan az internálótábor kérdése kapcsán, a bombamerényletek miatt, a választójogi törvényjavaslat kapcsán, a fővárosi törvény kiegészítéséről szóló törvényjavaslatnál, a sajtó- és a gyülekezési szabadság kérdésében, végül pedig a frankhamisítás vizsgálatával kapcsolatosan. Nevéhez fűződik a választójogi törvény és a fővárosi törvény kiegészítéséről szóló törvénycikk megalkotása, a rendőrség, az országos tűzoltóság, valamint a dunai életmentés megreformálása. Feljegyzésre érdemes, hogy az államrendőrség létszámát a trianoni békeszerződés által megengedettnél alacsonyabbra csökkentette ugyan, de egyuttal a rendőrségi szervezet s kiképzési rendszerének kiépítésével az államrendőrséget ismét régi színvonalára emelte. Különös érdemei vannak a székesfővárosi közlekedési rendőrség megeremítése körül is. A belügyminiszterium tisztviselői létszámát az új viszonyokhoz képest erősen csökkentette és a megcsontított vármegyék egy részét takarékosági és közigazgatási érdekből egyesítette. A belügyminiszterium régi elhanyagolt épületét praktikus érzékkel teljesen újjá alakította s az ő nevéhez fűződik a helytartótanács történelmi becsü tanácskozótermének felfedezése

is. A Windischgrätz-féle frankhamisítási bűnügy kipattanása után felajánlotta lemondását, a kormány azonban azt nem fogadta el. A nyomozati eljárást ő maga irányította s részben az ő személyes közreműködésének volt eredménye Nádasy Imre volt országos főkapitány lelepleztetése. Az ellenzék által ez ügyben ellene emelt vádakkal szemben részben a birói ítélet adott neki elégtételt, részben pedig az a nemzetgyűlési határozat, amelyet a Ház a frankbizottság által tett jelentés alapján hozott meg nagy többséggel. Számos társadalmi egyesületnek védnöke, disztagja és tagja. 1926 októberében az elsőosztályú polgári érdemkereszttel tüntették ki. Ugyanez év nyarán, szabadsága alatt súlyos beteg lett s Kolozsvárott nehéz műtéten esett át, amelyből csak október vége felé épült fel. Már betegsége kezdetén lemondott a belügyminiszterségről, azonban a miniszterelnök azt nem fogadta el, csupán 1926 október 14-én, amikor a frank-ügy kuriai ítélete kapcsán, amely a kormányt teljesen tisztázta, az egész kormánnyal együtt beadta lemondását. Azóta felépült súlyos betegségből és a választások alkalmával ismét Nyiregyházán lépett fel, ahol ugyancsak egyhangú választással választották meg országgyűlési képviselővé.

Rásó István, a felsőház tagja. 1875-ben született Nádudvaron, régi nemesi családból. A középiskola után a debreceni jogakadémián végezte jogi tanulmányait s itt 1910-ben államtudományi államvizsgát tett. Utána mint közigazgatási gyakornok Hajdu vármegye szolgálatába lépett. Egy évvel később ki nevezték segédfogalmazóvá s Hajdu vármegye s Debrecen város főispánja mellé rendelték, mint főispáni titkárt. 1914-ben Hajdu vármegye főjegyzőjévé választották. 1918 november elején Hajdu vármegye főispánja lett. Állásáról azonban 1919 januárjában lemondott és nyugalomba ment. A proletárdiktatura megszűnése után a megye tisztikarának felkérésére újból elfoglalta a főispáni állást s a román megszállás alatt 1920 február haváig látta el a főispáni teendőket. A reánehedő nagy munka és állandó izgal-

mak következtében azonban súlyos beteg lett és emiatt teljesen visszavonult a közéleti szerepléstől. Egészségi állapotának javultával egyháza életében tevékenykedett. Tagja lett a hajduvidéki református egyházmegyének és mint ennek az egyházmegyének képviselője, tagja a tiszántúli református egyházkerületnek. Közgazdasági téren is nagy tevékenységet fejt ki. Debrecen város egyik legnagyobb és legrégebb pénzintézetének, az Alföldi Takarékpénztárnak igazgatósági tagja volt, ezidőszert pedig ügyvezető alelnöke. Elnöke a Hajduszboszói Gazdasági Banknak. A törvényhozásnak első ízben tagja. Hajdu vármegye törvényhatósága küldötte be a felsőházba.

Rassay Károly dr., országgyűlési képviselő. 1886-ban született Orsován. A középiskola elvégzése után a budapesti tudományegyetemen szerezte meg a

jogi- és államtudományi doktorátust. 1912-ben ügyvédi oklevelet szerzett és Zentán ügyvédi irodát nyitott. Itt kezdettől fogva élénk részt vett a társadalmi és politikai életben, úgy, hogy már 1913-ban beválasztották a városi képviselőtestületbe, nem sokkal később pedig Bácsbodrog vármegye törvényhatósági bizottságába is. 1914-ben felhagyott az ügyvédi gyakorlattal s Budapestre jött. Törvényszéki jegyző lett, pár hónap múlva pedig a Kuriára rendelték be tanácsjegyzőnek, ahol 1915 végéig teljesített szolgálatot. Ekkor berendelték az igazságügyminiszteriumba s később felvették annak státusába, mint miniszteri titkárt. A közigazgatási és magánjogi ügyosztályban működött. A kommün alatt részt vett az ellenforradalmi szervezkedésekben s a Keresztény Nemzeti Párt megalakításában. A Huszár-féle koncentrációs kabinetben igazságügyi államtitkár volt. Az első nemzetgyűlés összeülése után azonban lemondott állásáról. Az első nemzetgyűlésen a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártjához tartozott. 1921 februárjában kilépett a pártból gróf Teleki Pál miniszterelnök-

nek egy a királykérdésben mondott interpellációra adott válasza miatt és ötödmagával megalapította a Függetlenségi Kiszgaza-, Földmives- és Polgáripártot, amelynek vezére lett. Az első nemzetgyűlésben a Budapest II. választókerületet képviselte, amely a Keresztény Nemzeti Párt programjával választotta meg. IV. Károly második visszatérési kísérlete után határozati javaslatot nyújtott be a Habsburgház detronizálásáról, a nemzetgyűlés azonban a kormány szövegezésében benyújtott detronizációs javaslatot fogadta el. A nemzetgyűlés egyik legképzettebb tagja s az ellenzék legtekingetélyesebb politikusa volt. Az Erzsébetvárosi Körben történt bombamerényleten kívül több ízben merénylet készült ellene felelőtlen elemek részéről. Számos felszólalásával idézett fel nagyobb vihart a nemzetgyűlésen s éles polémiákat vívott Bethlen István gróf miniszterelnökkel. A második nemzetgyűlésbe a Budapest II. választókerülettől nyert mandátumot, az egyesült liberális ellenzéki pártok listáján. A vitákban való élénk részvétele mellett több ízben megkísérelte a szétforgácsoltan küzdő baloldali ellenzéki pártok egyesítését vagy pártszövetségbe való tömörítését, az új alakulások azonban az egyes frakciók féltékenykedése miatt, — több-kevesebb ideig tartó együttműködés után — szét hullottak. 1923—1924-ben bekapcsolódott a fővárosi községi politikájába s a fővárosi szabadelpvűpárt megalakításának egyik legagilisabb munkása volt. Ezidőben számos alkalommal összejutkozásba került néhai Vázsonyi Vilmos-sal, mert nem helyeselte a szélsőség felé húzó politikáját. A szélsőbaloldal ezért többször álellenzékiséggel vádolta. A parlamentben, a baloldal passzivitása idején, a kiegyenlítésre törekedett s éles támadásokat intézett a választójogi javaslat ellen. Mindezek ellenére a baloldali frakciók részéről súlyos gyanúsítások érték, így különösen Ruppert támadta őt elfeladással, mire Rassay hatalmas beszédben utasította vissza a vádakat. A frankhamisítással kapcsolatos kavargásban ismét a kiegyenlítésen fáradozott, bár

elítelte a kormány magatartását. A demokratikus blokk széthullása után résztvett az Egyesült Balpárt létesítésében s e párt vezére lett. Politikai szereplése során gyakran volt éles szóváltása s többször párbajt vívott ellenfeleivel (Bogya János, Patay Tibor stb.). Az új országgyűlésbe Szeged II. és Budapest III. választókerületek küldötték be s ő a szegedi mandátumot tartotta meg. Az Esti Kurir című napilap alapítója és főszerkesztője.

Ráth Endre, volt országgyűlési képviselő. 1877 jun. 17-én született Dunaföldváron. Középiskolai tanulmányait Budapesten végezte s ugyancsak Budapesten hallgatta az egyetemet is és itt szerezte meg a jog- és államtudori oklevelet, valamint az ügyvédi diplomát. Huszonegyéves korában az országos függetlenségi és 48-as pártnak és Kossuth Ferencnek titkára, egyuttal pedig a Független Magyarország munkatársa lett. Ez időben nagy tevékenységet fejtett ki az ország különböző kerületeiben függetlenségi pártok szervezése körül. Első ízben 1902-ben, időközi választáson választotta meg képviselőjévé Kézdivásárhely városa, attól kezdve pedig állandóan ezt a kerületet képviselte az országgyűlésen az 1918. évi összeomlásig.

Ráth Zsigmond dr., a magyar kir. Kuria másodelnöke, a felsőház tagja. 1859-ben született Kisbárón, Somogy vármegyében. A budapesti tudományegyetem jogi fakultásán végezte tanulmányait s 1879-ben Budapesten kezdte meg bírói pályafutását, mely majd egy emberöltő érdemes munkássága után a magyar igazságszolgáltatás egyik legmagasabb méltóságába emelte. Joggyakornok, később segédfogalmazó

volt a budapesti kir. ítélőtáblánál s onnan neveztek ki 1886-ban, a soproni kir. törvényszék bírójává. Hat évi vidéki szolgálat után újra a fővárosba került s azóta el sem hagyta többé. Egyideig a pestvidéki törvényszék bírája, majd tanácselnöke volt s ettől kezdve pályája meredeken emelkedett

egyre magasabbra. 1899-ben ítélőtáblai bíró, 1909-ben koronaügyészhelyettes s még ugyanabban az esztendőben kir. táblai tanácselnök, 1917-ben kir. kuriai tanácselnök, 1918-ban pedig a kir. Kuria másodelnöke lett. Ezt az állást tölti be ma is, a magyar jogászvilág mély tiszteletétől övezetten s ez állásánál fogva tagja az országgyűlés felsőházának. Az ugynevezett „nagy bírák” sorában emlegetik; minden tárgyalása egy-egy eseménye a magyar judikaturának. A Kuria I. büntető tanácsának élén ő tárgyalja a sajtó- s a politikai természetű bűnpereket. Annak idején a budapesti kir. ítélőtáblán ő tárgyalta a híres Déry—Lukács-bűnpert s a frankhamisítók bűnpere 1926 őszén az ő elnöklete alatt tartott kuriai tárgyaláson dőlt el végső fokon. Az ítélet, melyet tanácsa e perben mondott, klasszikus jogászai munka. A béke éveiben gyakran emlegették, mint igazságügyminiszter-jelöltet, ő azonban, aki mint bíró sohasem foglalkozott politikával, következetesen kitért minden politikai szereplés elől. Hivatalánál fogva tagja volt a régi főrendiháznak is, de annak csak legutolsó, történelmi nevezetességű ülésén vett részt. 1924-ben a kormányzó a nagyméltósági címmel tüntette ki. Számos jogi szakegyesület tagja. 1929-ben töltötte be közszolgálati működésének ötvenedik évét.

Rauch Géza báró, volt főrendiházi tag. 1852 ápr. 3-án született a luzncai kastélyban, mint Levin báró, volt horvát bán elsőszülött fia. Középiskolai tanulmányainak befejezése után előbb a budapesti, majd a bécsi egyetemen jogot hallgatott, ahol jog- és államtudori oklevelet is nyert. Atyjától örökölte a család nagykiterjedésű horvátországi birtokait, köztük a luzncait, amely 1741 óta van a Rauchok birtokában. Örökös jogon tagja volt a magyar főrendiháznak és virilis címen a horvát országgyűlésnek. 1906-ban a horvát országgyűlés a magyar képviselőházba delegálta.

Ravasz László dr., a dunamelléki ref. egyházkerület püspöke, a felsőház tagja. 1882 szept. 29-én Bánffyhunyadon született. Teológiai tanulmányait a kolozsvári s a berlini egyetemen vé-

gezte. 1903-tól 1905-ig Bartók György református püspök mellett Kolozsvárott titkár és segédlelkész volt. A következő esztendő a berlini egyetemen töltötte. Ekkor tünt fel mint esztétikus „Schopenhauer esztétikája“ című Kolozsvárott megjelent művével, miután már előbb, 1903-ban, jelentékeny irodalmi sikere volt „Aisthesis“ (Kolozsvár) című munkájával. 1907-től 1918-ig tanár volt a kolozsvári református teológiai fakultáson. E tizenegy esztendő alatt jelentek meg „Bevezetés a gyakorlati teológiába“, „Ez ama Jézus“, „Böhm Károly esztétikája“, „A gyülekezési ígéhirdetés elmélete“, „Látások könyve“ című munkái. Még 1902—1903-ban szerkesztője volt az Egyetemi Lapoknak, 1914-től 1918-ig a Protestáns Szemlének és 1918-tól 1921-ig a Református Szemlének. E két utóbbi folyóiratnak igen nagy súlyt szerzett a Ravasz szerkesztői egyénisége és cikkeire érdekesége, színvonala. 1918-ban egyházkerületi főjegyzővé választották s ezt a tiszteletet töltötte be 1921-ig, amikor mint a Kálvintéri templom lelkésze Budapestre került. Ugyanebben az esztendőben dunamelléki református püspök lett. Ravasz nemcsak a legkiválóbb szónokok egyike, de filozófiai mélységével, tudásával, pöz nélkül való szárnyalásával a hitszónoklásnak egészen új iskoláját teremtette meg nálunk, amely igen sok hivat szerzett az aránylag fiatal és egészen modern eszöközzel ható püspöknek. Nagy feltűnést keltett az a küzdelme is, amelyet az egyke ellen kezdett. Méltósága alapján tagja az országgyűlés felsőházának. Újabb művei: „Gondolatok“ és „Orgonazugás“. Egyházának ünnepelt hitszónoka. A Magyar Tudományos Akadémia tiszteletbeli s a Kisfaludy Társaság rendes tagja.

Rednik Gábor, volt országgyűlési képviselő. Középiskolai tanulmányainak elvégzése után jogot hallgatott s közigazgatási pályára lépett. Bihar megyében a vaskohi járás főszolgabírája volt. Az 1910-i általános választások alkalmával a belényesi kerület képviselőjévé választották meg.

Reich Koppel, a budapesti aut. ort. szerv. izraelita hitközség főrabbiája, a

felsőház tagja. 1838-ban született a nyitrai megyei Verbón. Világi tanulmányait Verbón és Nyitrán, teológiai tanulmányait pedig a pozsonyi orthodox rabbiképző főiskolán végezte. 1860-ban a pozsonymegyei ózombati zsidóhitközség rabbijává választotta meg. Tizenkét esztendeig működött ezen a helyen, amely idő alatt a felsőmagyarországi zsidóság körében nagy népszerűsége tette szert. 1869-ben az egyetemes zsidókongresszuson az orthodox zsidóság egyik kiküldöttje volt s az iskolabizottság előadójává őt választották meg. 1873-ban verbói rabbi lett s innen került 1890-ben Budapestre, amikor a pesti autonóm orthodox hitközség főrabbiává választották. Ebben a minőségben lett később az Országos Orthodox Központi Rabbibizottság elnöke. Szónoki képességét az ország határain túl is elismerik. Ferenc József király 1911-ben királyi tanácsosi rangra emelte. Több kötetnyi munkája az exegetika köréből ezidő alatt van sajtó alatt. Hitközsége hitéletének bensőségesebb tételében nagy érdemei vannak. Az orthodox zsidó hitközségek elektorai választották meg a felsőházba.

Reischl Richárd, országgyűlési képviselő. 1876-ban született Keszthelyen. Középiskoláit Keszthelyen végezte, a kereskedelmi akadémiát Grácban, a gazdasági akadémiát Keszthelyen hallgatta és itt szerzett gazdasági oklevelet. Tagja a keszthelyi képviselőtestületnek, Zala vármegye törvényhatósági bizottságának és központi választmányának. A vidéki lapokban számos közgazdasági cikket írt. A háborút mint népfelkelő százados küzdötte végig a 20. honvédgyalozezred kötelékében. Vitézségeért a kardokkal diszitett ezüst és bron szignum laudis-szal tüntették ki. Élénk részt vett a vármegye keresztényszocialista mozgalmaiban. Számos egyesületnek, szövetkezetnek tagja, illetve elnöke. Mindkét nemzetgyűlésnek tagja volt és földmivelségi, közéletmezési kérdéseknél, valamint a Balaton-kultusz fellendítése érdekében nem egy alkalommal nagyobb beszédek mondott. Számos bizottságnak volt tagja. Azelőtt a Keresztény Nemzeti

Egyesülés, illetve a Keresztény Nemzeti Egység pártjának volt tagja. Amikor Gaal Gaszton megalakította az agrárpártot, abba lépett be. Ennek a pártnak programjával választották meg Keszthelyen országgyűlési képviselővé.

Reisinger Ferenc, országgyűlési képviselő. 1880-ban született Puzstahidvén, Hevesmegyében. Az elemi iskola elvégzése után kitanulta az asztalosmesterséget s már kora ifjúságától kezdve résztvett a szakszervezeti életben és munkásmozgásban. A Bánffy-éra idején több ízben megbüntették. 1905-ben Miskolcra került s ott tagja lett a famunkáscsoport vezetőségének, később a párt helyi végrehajtó-bizottságának. 1908-ban a miskolci kerületi munkásbiztosító pénztárhoz került, mint tisztviselő. Ebben az az időben a „Miskolci Munkásújság”-ot szerkesztette. 1918-ban a miskolci munkaközvetítő intézet szervezésével és vezetésével bízták meg, a Berinkey-kormány pedig Miskolc város kormánybiztos-főispánjává nevezte ki. A bolsevizmus kitérőrekor a miskolci munkástanács elnöke lett. A kommün bukása után újból átvette a „Miskolci Munkásújság” szerkesztését, a lapot azonban izgatás miatt beszüntették. 1922-ben a miskolci szociáldemokratapárt titkárrá választotta meg. A második nemzetgyűlésen a miskolci második kerületet képviselte szociáldemokrata programmal. Az országgyűlésbe ismét Miskolc város küldötte be, lajstromos szavazás alapján, szociáldemokrata programmal. Már a nemzetgyűlésnek is szorgalmas, sokat szereplő tagja volt, aki főként a munkásosztály szociális kérdéseivel foglalkozott.

Renczes János, volt nemzetgyűlési képviselő. 1873-ban született Harcbán, Tolnamegyében. 45 holdas birtokán gazdálkodott. Közéleti szereplését ott kezdte, hogy 1900-ban községi bírónak választották. A vármegye törvényhatósági bizottságának s községi képviselő-testületének tagja volt. Községében állandó műkedvelő-színházat és olvasókört alapított. 1915—16-ban a harctéren volt a 17-ik népfelkelő parancs-

nokságnál. Résztvett a doberdói ütközetekben és a volhyniai harcokban. 1916-ban, mint gazdálkodót fölmentették. A Károlyi-forradalom idején nagy tevékenységet fejtett ki a szélsőségek letörése érdekében, a tolnamegyei ellenforradalomban nagy része volt. A kommün után megszervezte kerületében a kisgazdapártot. Az első nemzetgyűlési választások alkalmával két ellenjelölttel szemben választották képviselővé kisgazda programmal. Megalakulásakor csatlakozott az egységespárt-hoz s ennek programjával kapott mandátumot a második nemzetgyűlési választásokon. Meghalt 1926 szept. 1-én.

Reök Iván, volt országgyűlési képviselő. 1855 máj. 25-én született a békésmegyei Bánfalván. A középiskolát Szarvason és Budapesten, a műegyetemet Zürichben végezte. 1877-ban mérnöki oklevelet szerzett. Tanulmányainak elvégzése után állami szolgálatba lépett és a Dunaszabályozás munkáiban vett részt. 1879-ben, a szegedi árvíz alkalmával, Szegedre helyezték a királybiztosság műszaki osztályához. 1883-ban a szegedi folyammérnöki hivatalba került, 1889-ban főmérnöké, 1899-ben műszaki tanácsossá neveztek ki. Ez állásából nyugalmra vonult. A tápéi kerület 1910-ben másodszor választotta képviselővé Kossuth-párti programmal. Meghalt 1923 márc. 10-én.

Révész István, volt felsőházi tag. 1862. nov. 12-én született Vácott. Egyszerű, szegény földmives szülők gyermeke. Édesatyja halála után szegény és beteges anyja nevelte. Miután a középiskolai s teológiai tanulmányait Vácott és Kassán elvégezte, 1885 július 18-án szentelte pappá Schuster Konstantin váci püspök. Főtra került először káplánnak, ahol kedvence lett gróf Károlyi Sándornak. 1886-ban Dunakeszin plébános lett, ahol nagyon megszerette népe és ahol igen sokat tett egyháza és hívei érdekében. Megalapította a Jézus Szent Szíve Társulatot, az alagi lelkeszséget, kitünő iskolát csinált az elhanyagolt dunakeszii katolikus iskolából, létrehozta a katolikus kört és mint a hitelszövetkezeti mozgalom lelkes híve, megalapította Dunakeszin a hitelszövetkezetet is. Egyike

volt az elsőnek, aki megértve a szövetkezeti mozgalom jelentőségét, annak propágálói közé állott s országos nevet szerzett e révén is a hitelszövetkezeti mozgalomban. 1906 szeptemberében gróf Csáky váci püspök adminisztrátorként küldötte Kecskemétre. 1907 febr. 10-én a kecskeméti egyházközség fejevé választotta és így 1907 szept. 26-án a kecskeméti plébániába ünnepélyesen be is iktatták. 1903-ban pápai kamarás lett, 1909-ben mislei prépost, 1912-ben pápai prelátnak, 1925-ben pedig nagy ünepségek közt és meleg szeretettel ünnepelték negyven éves papi jubileumát. 1926-ban megkapta a magyar polgári érdemkereszt II. osztályát. Élénk részt vett minden országos katolikus mozgalomban is, főtevékenységét azonban Kecskemét városának és kecskeméti híveinek szentelte. Rengeget tett a tanyavilág érdekében. Beszédei és szép versei irodalmi értékűek. Kecskemét törvényhatósága választotta meg a felsőház tagjává. Meghalt 1929. jan. 18-án.

Révész Kálmán dr., a tiszáninneri ref. egyházkerület püspöke, a felsőház tagja. 1860-ban született Debrecenben. Középkorai és teológiai tanulmányait

Debrecenben végezte, az egyetemieket pedig Berlinben. 1886-ban hívta meg a pápai teológiai akadémia tanárává; 1892-ben kassai lelkész lett. 1898-ban abauji esperessé választották meg, 1918-ban pedig a ti-

száninneri kerület püspöke lett. 1920 óta egyben miskolci lelkész is. Nagyműveltségű, kiváló szónoki képességű, tekintélyes református egyházi férfiú, aki beutazta egész Európát s a magyaron kívül beszéli a német, héber, latin, görög, szanszkrit és arab nyelveket. A református egyetemes zsinatnak 1891-ben már tagja s gróf Tisza Istvánnal együtt korjegyzője volt. Nagy feltűnést keltett már az 1904. és 1917. évi budapesti zsinatokon. A cseh megszállás idején mint kassai lelkész kénytelen menekülni, így kerül Miskolcra, ahol hamarosan igen népszerű lett.

Huszonegy hónapon át rengeteget küzd a cseh megszállás alatt még a csehszlovák hatóságokkal. A hűség- esküt nem tette le a csehszlovák kormányoknak, ezért léptek fel ellene oly kegyetlenül. A kassai cseh titkos rendőrség állandóan figyelte és súlyos bajai lettek volna, ha a csehszlovák kormány nem lett volna az az információjára, hogy angol és északamerikai protestáns körök protektorátusa alatt áll. Jeles író, akinek husz önálló műve s ezernél több cikke jelent meg. Atyja, Imre, a legendás híró debreceni lelkész volt.

Richter János, volt országgyűlési képviselő. 1872 febr. 8-án született Iglón. Középkorait Iglón, teológiai tanulmányait a szepeshelyi szemináriumban végezte el. Liptóárván és Szepesen volt káplán, 1899-ben pedig árnyagyfalvi plébános lett. Az 1910-i általános választásokon az alsókubini kerület képviselővé választotta nemzeti munkapárti programmal.

Rigler Gusztáv dr., felsőházi póttag. 1868 nov. 4-én született Dunamócsón, Esztergom vármegyében. Esztergomban elvégezvén a gimnáziumot, a bu-

dapesti egyetem orvosi karára iratkozott be. 1891-ben már pályadíjat nyert az egyetemen. A budapesti egyetem közegészségügyi intézeténél kezdte munkásságát s 1891 októberétől 1899 szeptemberéig tanársegéd volt. Igen sok tanulmányán kívül, — melyek szaklapokban láttak napvilágot — jelentősebb munkái: „Az egészségügyi vizsgálatok módszerei“ (1894), „A typhusbacillus vándorlása a talajban“ (1898), „Erdély nevezetesebb fürdői“ (1903).

1899-ben nevezték ki a kolozsvári tudományegyetemre a közegészségügyi rendes tanárává. A szakirodalomban azóta is élénk munkásságot fejt ki. Az 1917—18. tanévben az egyetem rektora volt. Az egyetemnek Szegedre átköltözése óta Szegeden tölti be tanári székét. 1927 januárjában a szegedi egyetem a felsőház póttagjává, majd rek-

torrá választotta. Utóbbi tisztségében azonban már nem működött, mert 1927 augusztus 20-án a budapesti tanszékre neveztetett ki.

Ripka Ferenc dr., Budapest székesfőváros főpolgármestere, a felsőház tagja. 1871-ben született Isaszegen. A középiskoláit Budapesten, az egyetem jogi fakultását pedig részben ugyanitt, részben Kolozsvárott végezte. Tanulmányutjai során, melyeken főként a világitási telepek és az azok üzemét ellátó erőforrásokat tanulmányozta, megfordult Nyugat-Európa minden

államában, valamint a Balkánon. Közéleti szereplésének kezdete arra az időre esik, amikor a magyar városok a német példát követve, nagyarányu mozgalmat indítottak a monopolisztikus jellegű közüzemek községeitése érdekében. Ripka Ferenc akkor a Ganz-féle villamossági társaság vezető főtitkára volt s mint ilyen, résztvett a legtöbb magyar világitóüzem megszervezésében. Gyakorlati tapasztalatait a főváros törvényhatóságában is érvényesítette, mint bizottsági tag. E téren közismertté vált szakavatottsága alapján hívta meg a főváros tanácsa a városi kezelésbe vett gázművek vezérigazgató-helyettesi állásába, később pedig a vezérigazgatói székbe. Nevéhez fűződik az óbudai gázgyár építése, amely nemcsak szakszerű berendezésével, hanem népjóléti intézményeivel is a legnagyobb elismerést keltette. Tevékeny része volt a főváros elektromos áramszolgáltató üzeme megváltásában és általában a fővárosi üzemek fejlesztésében is. Emellett jelentős irodalmi és rendkívül élénk társadalmi tevékenységet is kifejtett. Munkái: Mechwart-album; Gödöllő, a királyi család otthona; Erzsébet királyné Gödöllőn; A városi közüzemek és azok szervezete; Bécs világitási közüzemei és Budapest elektromostelepe. Ezenkívül számos közgazdasági és városgazdasági előadása, valamint közleménye jelent meg. Elnöke a krisztinavárosi róm. kath. egyházközségnek, a Klotild Sze-

retetház-Egyesületnek, a Budai Tár-saskörnek, a Budai Dalárdának, a 33-as Labdarugó Klubnak, a fonyódi gróf Zichy Béla-telepnek, igazgatóválasztmányi tagja a Szent István Társulatnak stb. Ezenkívül diszelnöke, tiszteletbeli és alapító tagja számos közérdekű intézménynek. A katolikus társadalmi mozgalmaknak is tevékeny részese. Társadalmi gyűjtés útján ő építette a fonyódi katolikus templomot és plébániát. 1925-ben Budapest főpolgármesterévé nevezték ki. Udvari tanácsos, a Ferenc József-rend lovagja. Első ízben tagja a törvényhozásnak. A kormányzó nevezte ki a felsőház tagjává.

Róbert Emil, volt nemzetgyűlési képviselő. 1882-ben született a háromszék-megyei Oroszfalun. A középiskoláit Székelyudvarhelyen, a műegyetemet Budapesten végezte és itt építészmérnöki oklevelet nyert. Régóta foglalkozott munkáskérdésekkel és a háboru előtt feltűnést keltő előadást tartott Miskolcon a modern munkástelepekről. Az előadás nyomán Miskolc városa megbizta őt egy nagy munkástelep megalkotásával, a háboru miatt azonban csak a tervek készültek el, a kivétel elmaradt. A miskolci II. (külső) kerület küldte be az első nemzetgyűlésbe a Keresztény Nemzeti Egyesülés programjával.

Rohringer Sándor, műegyetemi tanár. 1868 márc. 28-án született. A budapesti műegyetemen mérnöki oklevelet szerzett, de emellett jogot is hallgatott. A földmívelésügyi minisztériumban kezdte meg pályafutását, majd Kassán a kulturmérnöki hivatalban teljesített szolgálatot és itt később a hivatal főnöke lett. 1920-ban újra bekerült a föld-

mívelésügyi minisztérium vizügyi osztályába. 1923-ban miniszteri tanácsosi rangban vált meg a minisztériumtól és a kir. József műegyetem nyilvános rendes tanára lett közben. 1924 óta mint miniszteri biztos működött a Pest-megyei lecsapoló és öntöző társulatnál.

Élénk működést fejt ki a mérnöki kamarában; több egyesületnek vezető-tagja; orsz. középítési tanácsos. Számos értekezése és tanulmánya jelent meg. Önállóan megjelent munkái közül a jelentősebbek: Kulturmérnöki munkálatok a Felvidéken; Szabályozási munkálatok a Vág folyón; Néhány külföldi hegyifolyó szabályozása; Hidraulikai számítások.

Rónay Jenő (zombori), volt országgyűlési képviselő. 1854 ápr. 11-én született Kiszomborban. 1875-ben ügyvédi vizsgát tett, majd Torontálmegeye szol-

gátalába lépett s 1886-ban a megye alispánjává választották. 1891—1902-ig Torontálmegeye főispánja volt. 1905-ben megválasztották a Délmagyarországi Közművelődési Egyesület elnökévé, amely tisztségét há-

rom évig viselte. 1910-ben nemzeti munkapárti programmal elnyerte a nagykomlói kerület mandátumát. Az összeomlaskor visszavonult minden politikai szerepléstől. Meghalt 1921 ápr. 28-án.

Rosenberg Gyula, volt országgyűlési képviselő. 1856 szept. 12-én született Kiscellen, Vas megyében. 1880-ban ügyvédi vizsgát tett s az Adria m. kir. tengerhajózási r. t. jogtanácsosa, később vezérigazgatója lett, ez állásáról azonban az inkompatibilitási törvény meghozatala után lemondott. Nagy feltűnést keltett Batthyány István gróffai 1885-ben Buziáson vívott párbaja, melyben ellenfele életét vesztette. E párbaj miatt kilenchnapos államfogházra ítélték. 1892—1901-ig a német-ujvári kerületet képviselte a Házban; 1902-ben és 1905-ben Abrudbányán választották meg képviselőnek. 1910-ben újra az abrudbányai kerület mandátumát nyerte el nemzeti munkapárti programmal. Meghalt 1914 febr. 12-én.

Rosenberg Ignác dr., volt országgyűlési képviselő. 1861-ben született Göncön. Jogi tanulmányait Budapesten elvégezve, ügyvédi vizsgát tett és Petrozsényban ügyvédi irodát nyitott. Hunyad megye életében élénk szerepet játszott. Mint a nemzeti munkapárt

tagját az 1910. évi általános választások alkalmával a hátszegi kerületben választották meg képviselővé.

Rothenstein Mór, országgyűlési képviselő. 1864-ben született Budapesten. Az elemi iskola elvégzése után nyomdászinas lett, de elvégezte a bécsi nyomdásziskola három osztályát is. Felszabadulása után résztvett az 1882-ben Bécsben kitört nyomdászsztrájkban. Tevékeny részese volt a bécsi munkásmozgalomnak is és vezetőségi tagja volt az ottani nyomdászegyletnek. 1885-ben Budapestre jött s innét tudósította az osztrák nyomdászok hivatalos közlönyét, a Vorwärts-et. Később újra kivándorolt s Ausztriába, majd Németországba ment. 1888-ban ismét résztvett a bécsi nyomdászsztrájkban s ezért távoznia kellett Bécsből. Visszajött Budapestre, résztvett az 1890-ben kitört nyomdászsztrájkban s ekkor is összeütközésbe került a hatóságokkal. 1904-ben beválasztották a nyomdász szabadszervezet vezetőségébe s mint ilyen a Gutenberg című folyóiratot szerkesztette. Később a szakegyesület elnöke lett. 1902 óta alelnöke a nyomdászok paritásos békéltető-bizottságának. Hosszu idő óta tagja a szakszervezeti tanácsnak, amelynek az utóbbi időben elnöke is lett. A nyomdászok szakegyesületének elnöke s a szociáldemokratapárt németnyelvű lapjának, a Volksstimme-nek szerkesztője. A második nemzetgyűlésbe a főváros északi választókerülete küldötte be szociáldemokrata programmal s gyakran szóla't fel a költségvetési és indemnitási viták, valamint a választójogi javaslat tárgyalása során. Az új országgyűlésben is a főváros északi kerületét képviseli. A szociáldemokratapárt listáján kapott mandátumot Györki Imre lemondása után.

Rott Nándor, a felsőház tagja. 1869 dec. 23-án született Bodenstadtban. Középkisiskolai tanulmányait Budapesten és Esztergomban, a teológiát és filozófiát pedig Rómában végezte, ott is avatták doktorrá és szentelték pappá. Az esztergomi papnevelő-intézetben öt évig működött, mint tanulmányi felügyelő, 1902-ben pedig udvari káplán lett és a bécsi Augustineum igazgatója.

1904-ben pápai kamarás, 1908-ban esztergomi prelátus-kanonok, 1911-ben a központi papnevelő kormányzója, 1917-ben pedig veszprémi püspök. Több mint tízéves püspöksége alatt nagy eredményeket ért el áldásos tevékenységével. Többek közt tizenhárom új plébániát létesített, megalapította a veszprémi kis szemináriumot és Hévizen a papi otthont. A papi nyugdíjintézet vagyonának gyarapítására Ferdinánd-alapot létesített. Igen sokat jótékonykodott és saját költségén népmisziókat tartott fenn; a püspöki javadalom gazdasági épületeit teljesen helyreállította és hat bérletet vett vissza házi kezelésbe. Jótékonyági működéséért, amelynek kiemelkedő része a Zsófia-gyermekszanatórium kormányzó-elnöki pozíciójában kifejtett tevékenysége, rendkívüli szeretet és tekintély övezi a „Balaton püspökét“. Károly királynak és Zita királynénak teljes bizalmát bírta.

Rottenbiller Fülöp dr., h. államtitkár. 1867 jun. 3-án született Budapesten. Jogi tanulmányai elvégzése után egy évig az államvasutaknál szolgált, 1894-től pedig az igazságügyminisztériumban működött. 1913-ban min. osztálytanácsos, 1917-ben miniszteri tanácsos, 1922-ben pedig h. államtitkár lett. A patronázs-mozgalom egyik vezére. Cikkei és tanulmányai jogi szaklapokban jelentek meg.

Rötzer Ferenc, nyug. h. államtitkár. 1876 aug. 27-én született Budapesten. Tanulmányai elvégzése után 1902-ben az igazságügyminisztérium szolgálata-

tába lépett, előzően Fiumében a bíróságnál működött. 1914-ben miniszteri tanácsos, majd h. államtitkár lett. A háború alatt ő vezette az új igazságügyminisztériumi palota építkezését. A proletárdiktatura kitörésekor azonnal távozott helyéről, mert semmiféle szakszervezetbe nem akart belépni. 1921-ben vonult nyugalmába. Meghalt 1921 dec. 28-án.

Rubidó-Zichy Iván báró (*zagorjei, zichi és zajki*), rendkívüli követ és meg-

hatalmazott miniszter. 1874 jun. 17-én született Grácban. Középkolai tanul-

mányait a bécsi Teréziánumban végezte, jogot a budapesti tudományegyetemen tanult, majd 1899-ben diplomáciai vizgát tett. Mint attasé Rómában, Bukarestben és Madridban működött, követségi titkárnak 1902-ben Washingtonba neveztek ki, ahonnan 1905-ben Pekingbe került, majd 1907—1908-ban chargé d'affaires en pied Kopenhágában, 1908-ban Stockholmban teljesített szolgálatot, azután Szentpétervár, Kairó, Stuttgart és Konstantinápoly az állomáshelyei. Itt éri a háború kitörése már mint követ-ségi tanácsost. 1917-ig katonai szolgálatot teljesít, mint huszárszázados és vitézségéért több kitüntetést kap. 1917-től az összeomlásig mint szófiai ügyvivő működött. 1920-ban a magyar külügyminisztérium szolgálataiba lépett s ekkor nevezték ki rendkívüli követ és meghatalmazott miniszterré. 1925-ig a bukaresti m. kir. követség vezetője volt s azóta mint londoni m. kir. követ fejt ki érdemud munkásságát. Munkásságáért számos hazai és külföldi kitüntetésben részesült.

Rubinek Gyula (*zsitvabessenyői*), volt földmivelésügyi miniszter. 1865 szept. 10-én született Óhajon, Bars megyében. Gazdasági tanulmányait Magyaróváron végezte, majd gazdatiszt lett. 1889-ben a Borászati Lapok, 1891-ben a „Köztelek“ szerkesztője, két év múlva az OMGE titkára, 1906-ban pedig igazgatója és a „Köztelek“ főszerkesztője lett. 1898-ban ő alapította meg a Magyar mezőgazdasági szesztermelők országos egyesületét, melynek titkára volt és megindította a Magyar Mezőgazdasági Szesztermelő című lapot. Először 1901-ben választották meg országgyűlési képviselővé. Ugyanebben az évben alapította meg a Gazdák Biztosító Szövetkezetét.

Munkássága elismeréséül 1908-ban magyar nemességet kapott. 1909-ben megindította a Magyar Földmives című népies szaklapot. Főelőadója volt az 1913-ban megalakult Magyar mezőgazdasági vámpolitikai központnak. Vezetői szerepet vitt az országos gazdakongresszusok szervezési és előadói munkálataiban is. 1919-ben az új nemzeti kormány megalakulásakor elvállalta a földművelésügyi tárcát és azt Huszár Károly és Simonyi-Semadam Sándor kormányában is megtartotta 1920 decemberéig. A magyar földmivesosztály érdekében a legnagyobb önzetlenséggel, fáradhatatlanul dolgozott egész életében. Rövid ideig kereskedelmi miniszter és gróf Teleki Pál betegsége alatt ideiglenes miniszterelnök is volt. Az első nemzetgyűlésre Kecskemétet választotta meg képviselőjének. Számos értekezése és felolvasása jelent meg szaklapokban és önálló füzetekben. Főbb művei: Cseléd- és munkáskérdés; Parasztszocializmus; Kiegészítésünk Ausztriával; A jövő vámpolitikája; A buza-termelés költsége és a vámvédelem mérvé; A vámpolitika szociális hatása; Telepítés és földbirtokpolitika; Küzdelem a nemzetköziségekkel; A mezőgazdasági érdekképviselő kérdés; Jövő vámpolitikánk irányelvei; A drágaság kérdése; A balkáni kereskedelmi szerződésekről; Hogy állunk a Balkánon? Órlési engedély és beviteli jegyek; A német kereskedelmi szerződések megújításának szüksége és feltételei; Mezőgazdaságunk kívánságai a vámszerződés és a vámtarifa tekintetében; Kereskedelmi szerződésünk Ausztriával. Meghalt Budapesten 1922. jan. 8-án.

Rubinek István dr. (*zsitvabessenyői*), országgyűlési képviselő. 1886-ban született Óhajon, Barsmegyében. Középiskoláit a nyitrai piaristáknál, egyetemi tanulmányait pedig Budapesten és Berlinben végezte el, azután ügyvédi diplomát szerzett. Görögországot kivéve, beutazta egész Európát. Külföldi tanulmányutjáról visszatérve, ügyvédi irodát nyitott és ma is ügyvédi gyakor-

latot folytat. 1908 óta a „Köztelek“ jogi rovatvezetője. Számos jogi értekezése jelent meg. Ettől az időponttól kezdve a szövetkezetek, különösen a Gazdák Biztosító Szövetkezete, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete fejlesztésében tevékeny részt vett. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületben számos előadást tartott. Mindkét nemzetgyűlésnek tagja volt. Az első nemzetgyűlési választások alkalmával kiskisgyártói programmal Monoron választották meg. Az egységspárt megalakulásakor annak tagja lett. A második nemzetgyűlési választáson Monoron, Pakots Józseffel szemben kisebbségben maradt. Vásárhelyi Dezső nemzetgyűlési képviselő halála után 1923-ban Eleken lépett fel egységspárti programmal, ahol meg is választották. A nemzetgyűlésen igen tevékeny szerepet vitt. Előadója volt az igazságügyi, pénzügyi, közjogi, mentelmi, honvédelmi és földművelésügyi bizottságoknak. A frankügy kivizsgálására kiküldött bizottságnak is ő volt az előadója. A honvédelmi tárca költségvetésének állandó előadója volt. A választójogi javaslat tárgyalásánál ő terjesztette be azt az indítványt, hogy az öt ipari kerületben nyilts legyen a szavazás. Javaslatát a nemzetgyűlés többsége el is fogadta. A szanálás előkészítésében is jelentős szerepet vitt és a földreform és házszabályrevízió előkészítésében tevékenyen közreműködött. Számos társadalmi és szakegyesületben visel tisztséget. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesületnek választmányi tagja. Az egységspárt ügyvezető alelnöke. Érdemeinek elismeréséül megkapta a gazdasági főtanácsosi címet. Az országgyűlési választásokon is az eleki kerület választotta meg egységspárti programmal.

Rudnay Béla (*rudnai és divékújfalusi*), volt országgyűlési képviselő. 1857 okt. 1-én született Szenicén. Jogi tanulmányai végeztével Nyitramegye szolgálatába lépett és mint főjegyzőt választották meg 1892-ben országgyűlési képviselővé. Még ugyanazon évben Komárom vármegye és Komárom város, 1894-ben Hont vármegye és Nógrád vármegye főispánjává, 1896-ban pedig

a budapesti államrendőrség főapitányává nevezték ki. 1906-ban a Fjérváry-kormány alatt rövid ideig Budapest királyi biztosa volt. Laszberg gróf főispánnak a pestmegyei székházba való bevonulása alkalmával tett karhatalmi rendelkezése miatt ellenzéki oldalról heves támadásoknak volt kitéve. A koalíció kormányra léptekor kir. biztosi tisztségétől felmentették s ekkor a Szent István-rend kiskeresztjével tüntette ki a király. 1910-ben nemzeti munkapárti programmal a korpónai kerület országgyűlési képviselővé választotta. A csehek megszállván a Felvidéket, Rudnay a magyarság megszervezésében élénken részt vett, amiért börtönbe került és tizenhárom és fél hónapi fogvatartás után a brünni esküdtszék elé állították, de az első napi tárgyalás után a csehek látva, hogy a nagyobb számban németekből álló esküdtszék Rudnayt el nem ítéli, a tárgyalást elhalasztották és nem sokkal azután csere útján szabadlábra helyezték, de Csehszlovákiából kitiltották. Vele együtt fogságba került fia is, akit azonban három hónap múlva szabadlábra helyeztek. Rudnay örökké sokat foglalkozott történelmi tanulmányokkal s több önálló műve jelent meg: A Zsámbokréthyak; A Csermenyek és a parasztság büntetőbiróságai a XVI. és XVII. századokban; Ujfalussyak és Rudnayak pórei a Petrőczyek ellen 1513—91.

Rudnay Lajos dr. (*rudnai és divék-ujfalusi*), I. oszt. követségi tanácsos, ügyvivő. 1883 okt. 28-án született Nagysurányban. Középiskoláit és jogi tanulmányait Budapesten végezte s itt avaták a jogtudományok doktorává. 1907-ben letette a diplomáciai vizsgát és külügyi szolgálatba lépett mint attasé. 1915-ben nevezték ki konzullá. A forradalmak után átlépett az

ujjonnan felállított magyar kir. külügyminisztérium szolgálatába, ahol 1921-ben II. oszt. követségi tanácsossá nevezték ki. 1926-ban a hágai követség vezetésével bízták meg, 1929-ben pedig

Szófiába került mint a m. kir. követség vezetője. Munkásságáért több hazai és külföldi kitüntetést kapott. A háboru alatt mint a 8. huszárezred főhadnagya teljesített szolgálatot az orosz, szerb és albán harctereken.

Rudnyánszky György, volt országgyűlési képviselő. 1875 máj. 12. született Nagybodokon. Tanulmányait elvégezve, egyideig atyjával együtt járdálkodott a nyitrai megyei család birtokon, majd a közigazgatás szolgálatába lépett. Az 1905., 1906., 1910. évi választásokon a verbói kerület választotta meg képviselőjévé.

Rudnyánszky József báró, a főrendiház volt tagja. 1855 aug. 10-én született Kolozsvárott. Jogi tanulmányai végzetével 1872-ben a vallás- és közoktatásügyi minisztériumba lépett. 1881-ben az államvasutaknál felügyelő, 1886-ban ugyanott osztálytanácsos és vezértitkár lett, 1888—1910-ig pedig a vallási és tanulmányi alapokra felügyelő bizottság előadója volt. 1878—1907-ig jegyzője volt a főrendiháznak és ő szerkesztette a főrendiház házszabályait. 1907-ben a főrendiház házelnagyává választották meg. Ezt a tisztségét, minthogy a házszabályok értelmében az új országgyűlés megalakulásáig ő volt hivatott a főrendiház ügyeit intézni, továbbra is megtartotta és kötelességét 1918 november után is — eltekintve az időközi rövidebb erősza- kos megszakítástól — teljesítette.

Ruffy Pál (*királyházai*), államtitkár. 1854 dec. 15-én született a komárommegyei Csehiben. Jogi tanulmányai elvégzése után Bars megye szolgálata

tába lépett és 1895-ben alispán lett. 1896-ban országgyűlési képviselővé választották. 1900-ban mint kormánybiztos az akkor rendszeresített közigazgatási tanfolyamokat szervezte és a budapesti tanfolyam vezetője lett. Az állami gyermekmenhelyekről szóló törvény végrehajtásának szervezésével 1901-ben őt bízta meg a kormány és ugyanakkor miniszteri tanácsosi címet kapott. 1903-ban a király

kinevezte a gyermekmenhelyek országos felügyelőjévé, minek következtében képviselői mandátumáról lemondott és azóta egész munkásságát az állami gyermekvédelemnek szenteli. 1923-ban megkapta az államtitkári címet. Gyermekvédelmi és közigazgatási irodalmi munkái közül a jelentősebbek: Közegészséges ügy és szociális politika; Közigazgatás és szegényügy; Községi háztartás. A gyermekvédelem Magyarországon; A gyermek az államigazgatásban; Az állami gyermekvédelemről; Küzdelem a leánykereskedélem ellen. Több műve németül és franciául is megjelent. A Magyar Közigazgatás című szaklap felelős szerkesztője.

Ruffy-Varga Kálmán dr., a felsőház tagja. 1871 aug. 29-én született Léván. Középiskoláit Körnöcbányán végezte, azután a magyaróvári gazdasági akadémián szerzett gazdasági oklevelet, majd pedig a kolozsvári tudományegyetemen a matematikai és természettudományi kar doktorává avatták. Állami szolgálatba 1898-ban lépett és jelenleg a debreceni gazdasági

akadémia igazgatója. Jelentékeny irodalmi munkásságot fejt ki. A kassai Kazinczy Irodalmi Társaság társelnöke, a kassai római katolikus egyház főgondnoka volt. Tagja volt a kassai törvényhatósági bizottságnak és a központi választmánynak. Ezidőszerint az OMGE tanügyi szakosztályának társelnöke, a Debreceni Gazdasági Egylet, az Országos Mezőgazdasági Kamara, a Hortobágyi Bikatelep választmányi tagja. Tagja volt a Kassai Takaré- és Hitelintézet igazgatóságának, a Debreceni Takaré- és Hitelintézetnek pedig igazgatósági elnöke. A Ferenc József-rend lovagja. 1912-ben királyi tanácsosnak nevezték ki. A felsőházba a gazdasági akadémiák választották be.

Rupert Rezső dr., volt nemzetgyűlési képviselő. 1880 máj. 25-én született Devecserben, szegény kisiparos családból. A jogot az egri jogakadémián és a budapesti tudományegyetemen hallgatta. 1909-ben ügyvédi irodát nyitott Vesz-

prében. A háborút mint népfelkelő főhadnagy a szerb, montenegrói, albán és macedón harctereken küzdöttéig a 31. népfelkelő gyalogezred, majd a 20. közös hegyidandár kötelékében. A proletárdiktatura kikiáltása után tartóztatták. Egy hónapi fogság után azonban az utolsó pillanatban, amikor a terroristák kivégeztetését is elhatározták, sikerült Bécsbe szöknie, hol míg vissza nem térhetett, az osztrák sajtóban igyekezett hazáját szolgálni. A rémuralom bukásával visszatért. Ujra átvette a Veszprémi Hirlap szerkesztését s nagy buzgalommal és eredménnyel vette kezébe Veszprém vármegye kiszegdatársadalmának szervezését, miközben már 1919 szeptember elején a devecseri kerület kiszegdapárti programmal képviselőjévé kiáltotta ki, majd az 1920. évi választások alkalmával nemzetgyűlési képviselővé meg is választotta. Míg a kiszegdapárt tagja volt, élénk részt vett a párt törvényelőkészítő bizottságainak munkájában. Ő volt az 1920: I. t.-c.-ben lefektetett alkotmánytörvény javaslatának előadója a pártértekezleteken. Figyelemreméltó munkásságot fejtett ki az igazságügyi törvényhozás terén. Ő volt az előadója annak a kényes mentelmi jogi sérelemnek, melyet a kormányzóválasztás idején a katonaság követett el a Ház ellen. A mentelmi kérdések tárgyalásában általában igen intenzíven vett részt. Egyik-másik interpellációja eseményszámba ment, így különösen: a Landau-ügyben mondott nevezetes interpellációja. Liberális felfogása miatt már az elsődökben összetűzése voltak pártjával, amelyből 1921 májusában kilépett. Egy ideig párton kívül maradt, 1922-ben azonban a független kiszegdapárthoz (Rassay-párt) csatlakozott. Ennek a programjával vett részt az új nemzetgyűlési választásokban is. Régi kerületében lépett fel s a választás, amely végül is neki juttatta a kerület mandátumát, egyike volt a legizgalmasabb és leghevesebb lefolyásuaknak.

Rupprecht Olivér (virtologi), a felsőház tagja. 1858-ban született a sopronvármegyei Nagygarazsdon, régi sopronmegyei birtokos családból. Sop-

ronban és Budapesten végezte középiskolai tanulmányait, azután a keszthelyi gazdasági akadémián szerzett oklevelet. Tanulmányainak befejezése óta sajtoskáli birtokán gazdálkodik. Régtől fogva tagja Sopron vármegye törvényhatósági közgyűlésének és közigazgatási bizottságának, amint hogy egyébként is évtizedek óta tekintélyes szereplője a vármegye közéletének. 1907-től 1908-ig elnöke volt a vármegyei gazdasági egyesületnek. A gazdatársadal-

mi mozgalmaknak egyik vezető alakja a vármegyében sokat tett a modern földmívelési módszerek meghonosítása és a szövetkezeti mozgalom érdekében. Többek között már 1887-ben megszervezte a Sajtoskál-vidéki Hitelszövetkezetet, amelynek azóta is elnöke. Az 1920-ban megtartott nemzetgyűlési választások alkalmával a csepregi kerület képviselővé választotta kereszténypárti programmal. Sopron vármegye küldte a felsőházba.